

VÆREDYGTIGHED & PERMAKULTUR

- to sider af samme sag?

Er der en mening
med livet?

Is there a meaning of life?

Overlever kloden?

Will the planet survive?

I det moderne vestlige konkurrence- og præstationsfund, hvor vi bombarderes med information og krav, er det svært at bevare kontakten til én selv og have det godt med blot at være til. Derfor søger de fleste af os til forbrugerismen eller jagten på status for at dække vores forskellige psykiske og sociale behov – med katastrofale følger for både klimaet og vores psykiske velbefindende.

Væredygtighed er et begreb, der giver nogen redskaber til den indre omstilling i en kompleks verden. Formålet med væredygtighedsbegrebet er at ændre individets bevidsthed – hvor roden til samfundskriserne skal findes – for derigennem at opnå en mere bæredygtig livsstil.

I denne artikel vendes begrebet i forhold til, hvordan vi kan bruge det i arbejdet med permakultur.

Af Mathias Stougaard Michelsen
Foto Emma Buhrkal

Væredygtighed. Det er med al sandsynlighed et ord, du ikke er stødt på før – eller måske blot flygtigt, som et sjovt lille ordspil i forbindelse med noget, der måske mere minder om hygge. Men hos Center for Væredygtighed i Århus har ordet en lidt anden betydning. Her arbejdes der med begrebet 'Væredygtighed' som henvisende til indersiden af bæredygtighed. Altså den individuelle bevidsthed bag handlingerne, som skal lede os bedst muligt gennem klimakrisen.

I Center for Væredygtigheds optik er de 17 FN Verdensmål et godt og aldeles nødvendigt skridt i den rigtige retning. Men indlejret i tankegangen bag Verdensmålene er, groft sagt, stadig væksttanken og den tankegang, som skabte problemerne til at begynde med. Desuden bliver målene let en gateway til 'greenwashing', ikke nødvendigvis af ond vilje, men blot fordi der stort set ikke er fokus på, hvordan målene indbyrdes påvirker og måske modarbejder hinanden. Der er altså behov for, at Verdensmålene akkompagneres af et bredere fokus – man kan måske ligefrem tale om en overgang fra et antropocentrisk til et

mere biocentrisk verdenssyn. Arbejdet med væredygtighed tager således afsæt i tanken: "et problem kan ikke løses på det bevidsthedsniveau, hvor det er skabt". Og til at arbejde konkret med at transformere eller udvikle sin bevidsthed har Center for Væredygtighed udarbejdet otte 'Væredygtighedsmaal', som giver nogle konkrete mål, eller pointer, at arbejde med sin indre omstilling ud fra.

Væredygtighed i kontekst af permakultur

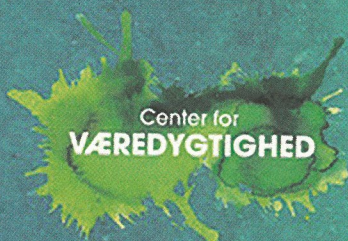
I det moderne industri- og forbrugersamfund er det ofte svært, for ikke at sige nærmest umuligt, at gennemskue de mange forskellige processer, som indgår i produktionen af f.eks. en computer eller madvarer, samt alle konsekvenserne af disses produktion. I permakulturens etik er der fokus på både omsorg for jorden og mennesker. I praksis betyder det, at man er nødt til at sætte sig ind i meget komplekse sammenhænge mellem jorden, luften, vandet, energien og mennesket for at gennemføre diverse permakultur projekter. Altså passer det første V-Mål godt ind i permakulturens etik, idet man gennem arbejdet med permakulturprojekter får en livsstil, hvorigennem man, helt naturligt, oparbejder denne evne til at agere i en kompleks verden.

V-mål 1 tager udgangspunkt i at verden er kompleks. Det er i det moderne vestlige konkurrence- og præstationsfund, hvor vi døgnet rundt bombarderes med information og krav, svært at bevare kontakten til én selv og have det godt med blot at være til. Bl.a. ifølge sociologen Hartmut Rosa, som flere steder påpeger, at den øgede acceleration fører til individets fremmedgørelse. Derfor søger de fleste af os til forbrugerismen eller jagten på status for at dække vores forskellige psykiske og sociale behov – med katastrofale følger for både klimaet og vores psykiske velbefindende. I en verden, hvor alt skal ske med en forrygende hastighed, er der behov for, at vi bliver mere indfølelse, venlige og empatiske. Det er en kultur, hvor vi vil have mere og mere, og det er desværre også denne tankegang, politikerne lovgiver efter. For at gøre op med den u-bæredygtige livsstil, som det moderne forbrugersamfund indtil videre har skabt, kræver det, at vi arbejder med os selv.

Således handler V-Mål 2-5 meget om at øve sig i at mærke efter, hvad man virkelig har behov for, hvad der virkelig har værdi for én, samt at opøve empati og overbærenhed med andre. For at leve med og i en permakultur kræver det, at vi bliver meget bevidste

DE VÆREDYGTIGHEDSMÅL

- 1 Træne din evne til at agere i en kompleks verden**
 - Simple svar og løsninger er sjældne.
- 2 Lære dig selv bedre at kende**
 - Ofte er det indre strukturer, som står i vejen for din egen omstilling.
- 3 Øge kropslig tilstedeværelse**
 - F.eks. at kunne mærke, når du er på vej ud i stress, angst eller depression.
- 4 Øge evnen til selvrefleksion**
 - Det er sundt at stille spørgsmål, også til dig selv og om dig selv.
- 5 Udvikle empati, forståelse og hjertelighed**
 - Hvis ikke vi forstår hinanden, kan vi ikke samarbejde om den nødvendige omstilling.
- 6 Øve dig i at sætte egne overbevisninger og dagsordener på standby**
 - Når du tager beslutninger for det fælles bedste.
- 7 Øve dig i at se, hvordan forskellige processer (indre og ydre) er gensidigt afhængige**
 - Ser du det store perspektiv?
- 8 Udvikle bevidstheden om, at vi mennesker er en del af naturen**
 - Og ikke adskilte fra den.

Center for væredygtighed har udviklet et dialog- og innovativt onsspil, som er tilgængeligt fra centerrets hjemmeside.

Mathias Stougaard Michelsen studerer anvendt filosofi på Aalborg Universitet og har været i praktik hos Center for Væredygtighed.

om, hvad der er nødvendigt, for at både mennesket og naturen kan trives. Desuden ligger der i forlængelse af permakultur-etikken en politisk vision om ligelig fordeling af jordens ressourcer og en helhedsorienteret økologisk økonomi, som vil gøre op med tanken om økonomisk vækst og sikre en grøn omstilling. Men udviklingen må også ske i individet, her kan altså V-Mål 2-5 assistere i denne udvikling.

Det 6. V-mål er oplagt vigtigt for politikere, erhvervsledere og andre folk i magtfulde positioner, som bør tage deres ansvar over for andre alvorligt. For permakulturister kan det betyde, at man sætter sine egne dagsordner på standby til fordel for at lade en anden livsform selv "komme til orde".

V-mål 7 og 8 er oplagte og selvsagte for permakulturister, idet man i permakulturen er nødt til at tænke i helheder og at se sig selv som et led i et større hele, som er naturen. F.eks. drejer det sig for en permakulturist

om at sikre et højt output af fødevarer med minimalt input af ressourcer for at sikre minimal miljøbelastning.

Formålet med væredygtighedsbegrebet er altså, kort sagt, at ændre individets bevidsthed – hvor roden til kriserne skal findes – for derigennem at opnå en mere bæredygtig livsstil. Der er som påpeget ovenfor en række overlap mellem V-målene og permakultur etikken. Målene kan supplere arbejdet med ens egen, indre omstilling. Men en opfordring skal herfra lyde til, at den konkrete betydning og praktiske udfoldelse af målene gøres meningsfuld i forhold til læserens eget liv.

I forhold til konkret politisk handling er håbet naturligvis, at begrebet kan være med til at skabe ringe i vandet, og at politikerne, så at sige, 'tager deres væredygtighed med på arbejdet'. Man kan håbe, at et øget fokus på og en nærmere specificering af væredygtighedsbegrebet, gennem

en form for demokratisk proces kan være med til at give begrebet en konkret målsætning i forhold til at ændre uhensigtsmæssige samfundsforhold. Dette virker måske paradoksalt, idet det netop er op til individet selv at gøre begrebet meningsfuldt. Men måske målet er at holde debatten og tankerne i gang og vanetænkning og 'plejer' tænkning på afstand.

Væredygtighed er et begreb i udvikling og udbredelse. I konkret handling er permakulturen, og permakulturister, mange skridt længere fremme end væredygtighedsbegrebet og har, som påpeget allerede, overvejende indrettet sig efter begrebets nuværende, principper. Forhåbentligvis har denne korte introduktion til Væredygtighedsbegrebet vakt eftertanke og måske endda inspireret nye væredygtige projekter i læserens eget liv – ligesom de permakulturelle principper har inspireret Center for Væredygtighed til det fortsatte arbejde med væredygtighedens principper.

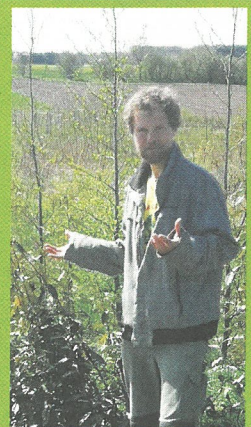
NYE SPECIAL DAGSKURSER PÅ PERMAKULTURGAARDEN.DK

PERMAKULTURLANDBRUG:

Design dit landbrug. Skovhaver med stor diversitet i kronlæget og gode blandingskulture af flerårige grønsager til selvforsyning og på større skala til salg, selvfodrende hønsegård og nøddesavanna med geder, ses i praksis og sættes i perspektiv med visionen for, hvordan vi takler klimakrisen og genopbygger naturen. 13.6, 26.8 og 11.9.

PERMAKULTURBYGGERI OG TEKNISKE LØSNINGER:

Design af passivhus af lokale naturmaterialer, med årsudjævnet solvarme, jordkældereffekt og passivsolvarme. Komposttoilet, spildevandsdrivhus, eget elsystem med gengasgenerator, solfanger og solceller. Praksis, teori og vision. 12.9.

V. MIRA ILLERIS OG ESBEN SCHULTZ, SKOVVIRKE, SVANHOLM SKOVHAVEVEJ 1, 4050 SKIBBY, PERMAKULTURGAARDEN.DK